

Datum: 02.10.2016

Medij: Happy

Emisija: Dobro jutro Srbija

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Početak Emisija 02.10.2016 04:30:00

Trajanje 315:00

Prilog 02.10.2016 07:30:00

3:20

Naslov: Jelek

2611

Spiker:

Zajednički naziv za tekstil muški i ženski haljetak od vune koji je bio crne, smeđe ili singave, to jest sive boje je gunj. Oblikom i funkcijom gunj se sve vre,e od prve polovine 14.veka do novijeg vremena od prvobitnog jednostavnog vunenog prostirča i ogrtača preko gorne odeće, vrste kaputa, razvio do kratkog gunja sa ili bez rukava kao deo tradicionalne seoske nošnje i građanskog kostima čiji su primrci izloženi u Etnografskom muzeju.

Vilma Niškanović savetnik Etnološkog muzeja:

Ideja je bila da koleginica Tatjana Mikulić i ja napravimo jednu izložbu o gunju, o tom arhaičnom haljetku čije ime i dan danas se upotrebljava u seoskim sredinama i u gradskim. I onda smo krenuli od tih arhaičnih predmeta pastirske orgtača i pokrivača jednostavnih izgleda kao neko čebe preko kabanic, graničarskih gunjeva, koji su se nosili u vojnoj krajini za vreme Austrije, do ovih kratkih anterija koje su nosili ljudi na selu i u gradu izrađene pre svega od vunene tkanine.

Spiker:

Sam naziv gunj je odredila tkanina tačnije jednostavno vuneno tkivo koje su žene same tkale na razboju a onda su to nosile u vodenice valjanice gde se to stupalo kako bi dobilo tu čvrstu strukturu koja neće propušti kišu i koja će štititi od hladnoće. Tokom godina gunj je menjao svoj izgled ali i materijal od kog je bio napravljen.

Vilma Niškanović savetnik Etnološkog muzeja:

Iako se tokom vremena pod različitim kulturnim uticajima i srednjovekovnim, i vizantijskim i orijentalnim, mediteranskim, zapadnoevropskim, menjao izgled tog gunja, menjala se tkanina, upotrebljavalo se više čoja za ta svečana odela, gunj je ostao kao odrednica.

Spiker:

Izloženi gunjevi pokazuju da je njih uglavnom nosilo seosko i gradsko stanovništvo, kako muškarci, tako i žene i deca. Prema istraživanju gunj se na teritoriji Srbije upotrebljavao još u srednjem veku.

Vilma Niškanović savetnik Etnološkog muzeja:

Svakako daima podataka iz srednjeg veka gde se u tim manastirskim hrisovuljama pominju gunjevi kao obavezno davanje manastirima i čak u nekim poveljama koje je car Dušan izdao da se manastiru u Prizrenu ili Hilandaru svako domaćinstvo odnosno selo pokloni deset gunjeva za potrebe manastira odnosno bratstva.

Spiker:

Za izradu jednog gunja bilo je potrebno 4kg vune i skoro 15 dana tkanja. Gunj se vremenom uticajem raznih faktora počeo menjati, skraćivati, pa tako u modernijem vremenu on postaje kratak, sa ili bez rukava, i postaje ono što danas znamo kao jelek, odnosno prsluk. Ukrasi koji su jelecima ili prslucima dodavani zavisili su kako od regije tako i od prilika za koje su ovi odevni predmeti bili izrađivani.

